

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Variorum In Europa Itinerum Deliciæ

Chyträus, Nathan

[Herborn], 1599

VD16 C 2803

Senensia. In Senam Jul. Cæsar Scaliger.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70708)

SE N E N S I A.

IN SENAM JUL. CÆSAR
SCALIGER.

Cum premere in victis vicinas viribus urbes
Martius imperii sollicitaret amor;
Abstinui, & justam colui sub pace quietem:
Summaq; judicii maxima, nolle, fuit.
Quot nam oblita sui, qua regna aliena petebant?
Ut mea sim, pro me sit potuisse satis.

INSCRIPTIONES.

IN LITHOSTROTO SUMMI TEMPLI
imagines Sibyllarum posita, an. 1482.

I. SIBYLLA

ALBUNEA, seu Tiburtina, quod Tiburi
pro Dea coleretur.

Nascetur Christus in Bethlehem, annunciabitur in Nazareth, regnante Tauro Pacifico, fundatore quietis. O felix mater cujus ubera ipsum lactabunt!

II. SAMIA, de qua loquitur Eratosthenes.

Tu enim stulta Judæa, DEUM tuum non cognovisti, ludentem mortalium mentibus, sed & spinis coronasti, horridumq; fel miscuisti.

III. PHRYGIA, quæ Ancyra vaticinata est.

Tuba de cælo luctuosam emittet vocem: tartareum chaos ostendet dehiscens terra; venient ad tribunal DEI reges omnes: DEUS ipse judicans pios simul & impios, tum demum impios in ignem & tenebras mittet; qui autem pietatem tenent, iterum vivent.

IV. HELLESPONTICA, in agro Trojano nata, quam scribit Heraclides tempore Cyri fuisse.

In cibum fel, in potum acetum dederunt; hanc inhospitalitatis

spitalitatis monstrabunt mensam. Templi veró scinde-
tur velum, & medio die nox erit tenebrosa tribus horis.

V. L I B Y C A, *cujus meminit Euripides.*

In manus iniquas veniet: dabunt D E O alapas mani-
bus incestis: miserabilis & ignominiosus, miserabili-
bus spem præbebit.

VI. C Y M B A, *quam Piso in annalibus
nominat.*

Et mortis fatum finiet, somno trium dierum suscepto;
tunc á mortuis regressus in lucem veniet, primus resur-
rectionis initium ostendens.

VII. D E L P H I C A, *de qua Chrysippus.*

Ipse tuum cognosce D E U M, qui D E I est filius.

VIII. C U M A N A, *cujus meminit
Virgilius.*

*Ultima Cumæ venit jam carminis ætas,
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.
Jam redit & virgo, redeunt Saturnia regna,
Jam nova progenies cœlo demittitur alto.*

IX. E R Y T H R Æ A, *quam Apollodorus
suam ait esse civem.*

De excelso cœlorum habitaculo prospexit Dominus
humiles seruos, & nascetur in diebus novissimis de vir-
gine Ebræa in cunabulis terræ.

X. P E R S I C A, *cujus meminit Nicanor.*

Panibus simul quinque, & piscibus duobus hominum
millia quinque; in eremo satiabit, & reliquias tollens duo-
decim cophinos implebit, in spem multorum.

A Q U I L Æ lemma.

Inviçto posita hæc Carolo sum Casare Quinto.

I N S E R I E P A P A R U M J O A N. I I X.
inscriptio.

Femina de Anglia.

O

IN DOMINICI.

*Quisquis ab Hesperis venisti sedibus hospes,
Accipe qua referas, si rediturus ades.
Perpetuó flendus jacet hic Antonius atra
Morte Dias, hoc te nolo latere, vale.*

Ob. Ant. Dias Lusitanus 6. Id. Jul. an. 1541.

Sylvii, Pii. II. P. M. Patris,
ad Mariæ.

*Sylvius hic jaceo, conjux Victoria mecum est.
Filius hoc clausit marmore Papa Pius.*

AD DOMINICI.

D. O. M. Angelo Placito juveni Græcæ Latinæque lin-
guæ peritiss. mira animi, generis & corporis nobilitate
clariss. sexta ætatis suæ Olympiade defuncto, cujus mores,
virtutesque omnes, intuentes Parcæ, senem putavere: Jo.
Bapt. pater omnium infeliciss. æternum lacrymans B. M.
P. An. fal. 1522.

IN SACELLO UBI OLIM FUIT BIBLIO-
*theca Æneæ Sylvii, qui postea dictus est Pius II. hæc
ipsius elogia leguntur.*

Æneas Sylvius Piccolomineus natus est patre Sylvio,
matre Victoria, VIII. Octobr. Anno M. CCCC. V. Cor-
siani, in fundis gentilitiis.

Basileam ad Concilium contendens, vi tempestatis in
Libyam propellitur.

Æneas Sylvius á Basiliensi Concilio in ulteriorem Bri-
tanniam orator, ac Scotiam ad regem Calixtum missus, á
tempestate in Norvvegiam pulsus, & per Britanniam, re-
gios speculatores eludens, Basileam revertitur.

Hic Æneas á Felice V. Antipapa legatus ad Fridericum
III. Cæsarem missus, laurea corona donatur, & inter ami-
cos ejus & secretarios annumeratur & præficitur.

Æneas á Friderico III. Imp. legatus ad Eugenium IV.
missus, non solum ei reconciliatus est, sed hypodiaconus
& secretar. mox Tergestinus, deinde Senensis antistes cre-
atus.

Æneæ

Æneas Friderico III. Imp. Leonoram sponsam exhibet, & puellæ ac regum Lusitanorū laudes complectitur.

Æneas Senensis antistes ad Calixtum III. orator à Friderico III. missus, Pontif. ad bellum Asiaticum armat, & Patrum Principumq; omnium rogatione Cardinalis efficitur.

Calixto mortuo, Æneas Cardinalis Senensis acclamatione Patrum, apertisq; suffragiis Pontifex deligitur, & Pius II. nominatur.

Pius II. Pontif. Max. à Ludovico Mantuanorum Principe, classe in naumachiæ speciem exceptus, v. i. Kal. Junii Mantuam ad indictum de expeditione in Turcas conventum ingreditur.

Pius II. Pontif. Max. Catharinam Senensem, ob innumera ejus miracula, inter divas retulit.

Pius II. cum Anconæ expeditionem in Turcas acceleraret, ex febre interiit: cujus animam Eremita Camaldalensis in cælum efferri vidit. Corpus veró Patrum decreto in urbem deportatum est.

SUB SOCRATE ET CRATETE.

*Huc properate viri: salebrosum scandite montem:
Pulcra laboris erunt premia, palma, quies.*

Sub quadam pictura.

*Deum maximum & posteros offendi.
Utrisq; debeo; neuter mihi.*

A L I B I.

*Hoc hospes potes estimare saxo,
Humani nihil esse non caducum.*

I T E M.

*Domenico da Siena, testa matta,
E qui sepolto, un huom senza vergogna,
Nacque, risse, e morì con tanta rognà,
Che costì morto, morto ancor si gratta.*

O ij

IN ARCE NOVA.

Cosmus Medices Dux Florentiæ & Senarum, Arcem
& unâ Senensium quietem & securitatem fundavit. An-
no 1561.

AD S. MARIÆ.

Castissimæ virginis templum casta mente ingredi,
IN TURRI.

Petrus Antonius de Allegretis hujus turris sublimita-
tem vetustate consumptam instauravit an. 1566.

AD FRANCISCI.

D. O. M. Quisquis es, si pius es, ne parca lacrymis.
Hieronymus Saracenus hoc paruo contegor tumulo: qui
dum ab hostibus obsessam patriam liberarem, pectus cly-
peum pro civibus offerens, victoriam & immortalem
mortem reportavi. Quæ superis, naturæ, patriæ, amicis,
parentibus debui, persolvi. Si piæ patriam amas, quæ so ne
invidas. In acerbissimam pietatem mœstiss. parentes P.
P. quarta Olympiade nondum peracta. An. 1526. m.
Quinct. d. 27.

IBIDEM.

Camillo Saraceno indolis ingeniiq̃ egregii puello,
unico ampliarum fortunarum hæredi, ex ponticulo á pa-
rietum structoribus malè fulcito delapso, & exanimato,
Virginea mater, nunc vidua & infausa, fecit. cujus orbi-
tate luctum nunquam finiendum, pueriq̃ casum lector
condoleas. Vixit an. 9. m. 3. dies 8. & 20.

IBIDEM.

D. O. M. Nannem Marsilium, ne immortalis fieret (id
enim de se promittebat) in XII. ætatis suæ anno imma-
ra mors exstinxit: præclara Camilla, illa inquam Mar-
sili conjunx, delicias suas hæc posuit, quæ generosæ pro-
lis studiosa, dum mortaleis immortaleis Nannem & Mu-
tium filios faceret, quod diis proprium; humano invi-
dens ingenio, mors præripuit. An. 1533. d. 11. Novembr.
Ad

Helconoræ Piccol. Hieron. F. pudicitia inenarrabili, egregiaque forma præditæ, prudentia veró plus quàm fœminæ, diem suum obeunti, Augustus Chisæus uxori carissimæ suavissimæq; P. C. Ob. 3. Id. Febr. 1561.

I B I D E M.

Servatori Deo pacis custodi. Genio, Manib. & umbræ Georgii Ecard. civis Inspruchensis: Erasmi Mani de Fuchstadt Germanicæ cohortis præfecti primipili subcenturionis, qui illustriss. Joh. Baptista Archii Comite Proprætoris, Tribuno, Senensi bello, Cæsaris secutus militiam, clarissimum decus sibi suisq; peperit. Prælio veró quod apud Marcianum depugnatum est, pro sua virili Germanum nomen insigni gloria præstitit inviolatum. Deceffit ann. sal. 1556. prid. Kal. August. æt. suæ an. 30. d. 7. flentes P. P. commilitones.

I B I D E M.

Margaritæ Griffolæ incomp. prudent. integrit. q. matronæ, conjugii cariss. qua cum 2. & 20. ann. conjunctiss. amanti. q; vixerat: filiosq; 20. ex ea suscep. Scipio Verdellus, non tam senio quàm mœrore confectus, P. C. Vixit ann. 66. Obiit Kal. Jul. 1563.

I B I D E M.

Euphrasæ ex Illiceor. Comitū gente, Claudio Socino juveni nobiliss. desponsatæ, quæ, egregiam teneris in annis corporis pulchritudinem senili prudentia superabat. Hanc, dum illi Hymenæus lætus frequenti pompa jamjam nuptiales tædas accenderet, invida Mors atras faces præferens, in quarto decimo heu nefas ætatis suæ anno extinxit. Achilles Illiceus Comes, & Catharina Burghefia parentes mœtiss. P. P. 111. Non. Mart. 1554.

I B I D E M.

Porciæ Saracenæ Jul. F. prole ac virtute fœcundæ, 7.

superstitib. lib. diem pudiciff. functæ, Virginia mater do-
mo ejus penitus destituta, & Claud. Ptolemæus conjunx,
omnium mœstiff. pié P. P. Vixit annos 32. m. 4. d. 7. Ob.
prid. Kal. Jul. 1553.

• Vixit tanquam moritura.
Mortua est tanquam victura.

I B I D E M.

Aureliæ Petrucciæ Burghesii filię, cui nihil defuit quod
fas esset optare, post annum alterum & 30, quàm terris o-
stensa est, cælo redditæ, Camillus conjunx lacrymans P.
4. non. Novemb. an. Dn. 1542.

I B I D E M.

Lact. Lucarinus causid. Senensis, spiritum Deo, prolem
Naturæ, labores Forti, probitatem Famæ, nefas herebo,
ossaq; sepulcro. sibi vivens ac posteris D. an. sal. 1558.

I B I D E M.

Non ita multum curandum est eis, qui necessarió mo-
rituri sunt, quid accidat ut moriantur: sed moriendo quò
ire cogantur. Christophorus Francisconius, hoc sibi & po-
steris dicavit monumentum.

A D C A R M E L I T A S.

Hieronymus Sermoneta Jo. F. hac urna trimulus con-
ditur. Parentū vita, dum vixit; dum moritur, mors. Nunc
orbi urbem & orbem, fastus & festa fastidiunt. 1501.

I N T E M P L O X E N O D O C H I I.

Jo. Bucius Eques, hujus Xenodochii rector, Jacobusq;
Pius frater, Gneaq; utriusque dilecta mater, ut domi in
vita, sic post obitum heic uná esse voluerunt. An. 1519.
d. 24. Aug.

I T E M:

Joannes Ugurgerius decreto publico heic situs est. De-
cessit montis aperti clade an. sal. 1260. Is adeó auri abun-
dans fuisse fertur, ut necessitatis tempore ultró reip. duos
currus

currus auro refertos Reip. obtulerit, tantundem, aut plus etiam, sibi in ædib. reservans. Ob id etiã ædes in foro reliquis omnibus prominentiores ædificare cõcessum est illi. Item, ut primus civiũ in summo hoc templo sepeliretur.

D. O. M.

*Campanus jacet hic nostri clarum decus ævi,
Eloquio resonans, carmine, & historia.
Nec tamen hic totus. sola hic sunt ossa. petivit,
Calum anima, astit orbem gloria, corpus humum.
Interit corpus: vivit sed gloria: vivit
Spiritus. in solo corpore mors potuit.
Vixit an. l. Ob. an. sal. 1477.*

A L I U D.

*Humanis nulla est rebus fortuna perennis;
His mundi vicibus deniq. finis erit.
Ne querere afflictus, neu tu confide secundis;
Omnia sub parvo dispereunt tumulo.
Sed venerare Deum, si mox cupis esse beatus.
In caca heu transfert tartara nos vitium.
Bonfignor de Celsa Canon. Senen.
& Doctor Pontificius hoc sibi
mon. vivus P. 1505.*

I T E M:

Illustri Joan. Bentivolo I I. cujus si virtutem spectes, satis vixit; si ætatem, parum. Is cùm in exercitu Henr. I I. Franc. regis alæ equitum magna cum laude præesset; ad paludem Clavis á copiis Florētix Ducis oppressus, in bello quod pro evertenda Senen. libertate gerebat, maluit in prælio fortiter occumbendo egregiam sui memoriã relinquere, quã fugiendo turpiter avitæ gloriæ deesse. Cornelius Bentivolus, & Anton. Gal. fratres mœstiss. P. P. An. Dn. 1554. Vix. ann. x x.

A D D O M I N I C I.

*Impia mors rapuit quos huc Germania misit.
Et dedit his requiem religionis amor.
O iiiij*

D. O. M.

*Nobilis ex claro majorum sanguine cretus,
 Nicolaus Reibeis hac tumulatur humo.
 Cui fortuna favens dederat naturaq; dextra,
 In magno qua sunt cunq; petenda viro.
 Qui studii longi jamjam petiturus honores,
 Præripitur patri spesq; decusq; soli.
 Sed mortalis erat, tumulus mortalia condit,
 Spiritus in Christi viro it agitq; sinu.*

Nic. Reibeisen Germanus Bavarus decessit an.
 Dn. M. D. LII. XXIV. m. April. ætatis suæ
 XXIV.

A D D O M I N I C I.

Johannes Trugfes, ex Waldersvvalde, nobili ortus ge-
 nere, Juris Pont. Doctor, heic situs est, numerans annos
 suæ ætat. 33. quū Friderico Saxonix Duci Senę famulatur,
 diem clausit. An. sal. 1494. Jan. die 24. profecutus do-
 mini, & civium & confamulorum lacrymis piiss.

I B I D E M.

Heic jacent ossa Georgii Franchi U. J. D. anima verò
 ubi in vita præparavit. Ob. 8. d. Maji, h. 14. An. sal. 1545.

I T E M :

*Nemo me lacrymis plorat, nam mortua non sum.
 Virgo sed in superis lata beata locis.
 Marmore tu cinerem claudis Hieronyme conjux,
 Ipsa sed ante Deum supplico ut astra petas.*

Montanimæ Laurentii Boninsignii Equitis F. gratia
 & decore supra cæteras insigni. quæ vix. an. 25, cum viro
 9, trib. liberis superstibus decessit. Hieron. Petruccius
 uxori honestiss. & concordiali B. M.

*Cur turbata fremit Pallas? cur Delia clamat?
 Cur lacerat sero nunc Venus ungue genas?
 Occubuit quoniam sapientia, forma, pudorq;
 Cuncta puellari corpore juncta simul.*

Prob

*Proh mala fors hominum! nam quæ preciosa supersunt,
Continuò properat impia mors rapere.*

EXTRA PORTAM CAMULIAM.

Cæs. Fridericum III. Imperat. & Leonoram sponsam Portugal. Regis F. hoc se primùm salutasse loco, lætisq; inter sese consultasse auspiciis, marmoreum posteris indicat monumentum. An. Dn. 1451. 7. Kal. Martias.

AD S. MARIE.

Hermes Trismegistus, contemporaneus Moyfi. Suscipite literas & leges o Ægyptii. Deus omnium creator secum Deum fecit visibilem, & hunc fecit primum & solum, quo oblectatus est, & valde amavit proprium filium, qui appellatur sanctum Verbum.

IN S. DOMINICI.

GERMANI CUJUSDAM EPITAPHIUM.

*Vina dedere neci Germanum, vina sepulcro
Funde, sitim nondum finiit atra dies.*

IN S. AUGUSTINI.

*Quid lacrymis opus est conjux, quid plangere prodest?
Sunt sacrata Deo cantica grata magis.
Est commune mori, nulli vitabile, quid vis?
Hunc passum semper mors comitata fuit.
Pignus amoris habes nostri pro morte relictum,
Cujus prima dies hæc mihi summa fuit.*

IN S. SPIRITUS.

Alexandro Ugolino, peditum Præfecto, suæ vitæ brevitate in patriæ obsidione rerum gestarum magnitudine compensante, acerrimo tormenti ictu tandem sublato, Julius & Nicolaus fratres mœstissimi posuerunt, suæ ætatis anno xxix. Idib. Aprilis M. D. LIV.

POTATORIS.

*Vina dabant vitam, mortem mihi vina dedere;
Sobrius auroram cernere non potui.*

*Ossa merum sitiunt, vino consperge sepulcrum,
Et calice epoto care viator abi.*
VALETE POTATORES.

IBIDEM.

Honorata Ursina puellarum decus, matronarum splendor, conjugum honos, pudicitiae jubar, sanctimoniae templum, virtutum & formae cumulus, hoc brevi conditit sarcophago.

AD SANCTUM BERNARDINUM
extra muros.

PAULO VITELLIO,

A quibus non debuit injuste confosso, post condonatum, ut Christianum decet, injuriam religiosissime mortuo, Anton. filius piiss. patri benemerenti. Vix. ann. LXII. mens. VIII.

IBIDEM IN CELLA.

*Grata domus, genitor, frater, cariq; sodales,
Et quondam preciosa mihi terrena valete.
Sat me lethifera mundus dulcedine lusit,
Sat tenuit me falsus amor, discedo solutus
His laqueis, secura juvat jam claustra subire.
Nudus ab hoc pelago veniens ad litus amœnum,
Te bone Christe sequor; solus mihi sufficis unus.*

IBIDEM.

*In mundo spes nulla boni, spes nulla salutis.
Sola salus servire Deo, sunt cetera fraudes.*

IN PRÆTORIO SENENSI AD IMAGINES
Julii Cæs. & Cnei Pompeii.

*Hos pietate viros animis insigite cives:
Publica concordia dum sunt bona mente secuti;
Majestas Romana duces tremefecit & orbem.
Ambitio sed cæca duos ubi traxit ad arma;
Libertas Romana ruit, scissoq; Senatus
Hæc licet & puero caput alta ascendere Roma.*
VITER.